

Vår saksbehandler: Bente Tronrud

Vår dato:
22.06.2023
Vår
referanse:
2023/238

Oppdatert:

Deres
referanse:

Referat - rådsmøte Faglig råd bygg- og anleggsteknikk

Mandag 5. juni 2023

kl. 11:00 - 15:00 – Fysisk møte i Fellesforbundets lokaler, Lakkegata 53

Innkalt

Hege Skulstad Espe
Thomas Norland
Jørgen Leegaard (vara for Kjetil Tvedt)
Ingeborg Bøe
Terje Eikevold
Olav Strømmen (vara for Trude Sanna - YS)
Egil Thorsen
Ola Ivar Eikebø
Marit Rødsjø
Petter Andreas Lona
Turid Borud
Ingeborg Malterud
Harald Braathen (vara for Marie S. Granøien)
Arne Presthus (vara for Brede Edvardsen)
Øivind Ørnevik

Representerer

Fellesforbundet
BNL
BNL
Utdanningsforbundet
MEF
Fagforbundet
Utdanningsforbundet
KS
SL
Elevorganisasjonen
KS
NHO Service og Handel
Fellesforbundet
Norsk Arbeidsmandsforbund
Byggmesterforbundet (observatør)

Fra Utdanningsdirektoratet

Bente Tronrud
Unni Teien - Sak 26 og 27
Ole Christian Norum, Erlend Granerud og
Carine Gronholz - Sak 28, 29 og 30

Avdeling for fagopplæring
Divisjon for læreplan og vurdering
Divisjon for læreplan og vurdering
Avdeling for rettferdsvederlag og
fagopplæring

Forfall:

Marie S. Granøien – Fellesforbundet
Trude Sanna - YS
Kjetil Tvedt – BNL
Brede Edvardsen – Norsk Arb.mandsforb.
Petter A. Lona - EO

Dagsorden:

23/2023	<p>Godkjenne innkalling og dagsorden.</p> <p>Vedtak: <i>Rådet godkjente innkalling og dagorden.</i></p>															
24/2023	<p>Godkjenne referat fra rådsmøte 26.04.2022</p> <p>Vedtak: <i>Rådet godkjente referatet.</i></p>															
25/2023	<p>Rådsmøter høsten 2023 – forslag til møtetidspunkt Arbeidsutvalget har foreslått følgende tidspunkter for rådsmøter høsten 2024:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Dato</th> <th>Tidspunkt</th> <th>Møteform</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Fredag 8. september</td> <td>kl. 0900-1100</td> <td>Teams – møte ved behov</td> </tr> <tr> <td>Mandag 25. september</td> <td>kl. 1100-1500</td> <td>Fysisk møte i Udir</td> </tr> <tr> <td>Tirsdag 31. oktober</td> <td>Kl. 0900-1100</td> <td>Teams – møte ved behov</td> </tr> <tr> <td>Onsdag 6. desember</td> <td>kl. 1200-1600</td> <td>Fysisk møte i Udir Felles middag/juleavslutning etter møtet</td> </tr> </tbody> </table> <p>Vedtak: <i>Rådet ga sin tilslutning til de foreslåtte møtedatoene for rådsmøter høsten 2023.</i></p>	Dato	Tidspunkt	Møteform	Fredag 8. september	kl. 0900-1100	Teams – møte ved behov	Mandag 25. september	kl. 1100-1500	Fysisk møte i Udir	Tirsdag 31. oktober	Kl. 0900-1100	Teams – møte ved behov	Onsdag 6. desember	kl. 1200-1600	Fysisk møte i Udir Felles middag/juleavslutning etter møtet
Dato	Tidspunkt	Møteform														
Fredag 8. september	kl. 0900-1100	Teams – møte ved behov														
Mandag 25. september	kl. 1100-1500	Fysisk møte i Udir														
Tirsdag 31. oktober	Kl. 0900-1100	Teams – møte ved behov														
Onsdag 6. desember	kl. 1200-1600	Fysisk møte i Udir Felles middag/juleavslutning etter møtet														
26/2023	<p>Modulstrukturert opplæring – Læreplaner i bygg- og anleggsteknikk – oppdrag fra Udir Stortinget har vedtatt at modulstrukturert opplæring skal være hovedmodell for all opplæring for voksne. Stortingets vedtak er en oppfølging av Meld. St. 21 (2020-2021) <i>Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden</i>. Modulstrukturerte læreplaner i de tretten lærefagene som inngår i det pågående modulforsøket, trer i kraft fra 1. august 2024. Modulstrukturert opplæring er en måte å organisere opplæringen på. Udir skal ikke utvikle nye læreplaner, men strukturere opplæringen slik at den inneholder det som er nødvendig for å oppnå sluttkompetansen i et lærefag.</p> <p><u>Læreplanarbeidet så langt</u> I forbindelse med læreplanutviklingen har læreplanene vært på innspillrunde fra 16. januar – 27. februar 2023, der fylkeskommunene og mulige lærebedrifter har gitt sine innspill på læreplanarbeidet. Basert på innspillene og læreplansamlinger har læreplangruppene gjort diverse endringer i de respektive læreplanene. Læreplanene skal nå leses og ses i sammenheng for å vurdere behov for samordning og bearbeiding før læreplanene blir sendt ut på ordinær høring fra 1. september 2023. Eventuelle behov for faglige vurderinger vil drøftes og forankres med de faglige rådene.</p> <p>Etter innspillrunden har læreplangruppene særlig jobbet med utvalg av kompetansemål fra fellesfag og programfag på vg1 og vg2 (kompetansemål fra norsk og samfunnskunnskap er samlet i en egen modul) og rekkefølge på modulene.</p> <p><u>Om rekkefølge på modulene</u> Læreplangruppene er bedt om å vurdere om det er behov for å synliggjøre en anbefalt rekkefølge på modulene, og begrunne hvilke vurderinger de legger til grunn for sine anbefalinger. Å forskriftsfeste rekkefølge på modulene er et inngripende tiltak som legger begrensninger på det lokale handlingsrommet til lærebedrifter og fylkeskommuner. Et alternativ kan være å synliggjøre en anbefalt rekkefølge i støtten (læreplanvisningen).</p> <p><u>Veien videre</u> Frem til nå har vi jobbet strategisk og målrettet med å involvere faglig råd i læreplanarbeidet, ved å ha en representant fra rådene inn i læreplangruppene, noe som har vært verdifullt for oss. Det har skapt legitimitet og tillit i prosessen om læreplanarbeidet. Vi vil være åpne om arbeidet</p>															

underveis for å kunne bruke råd og bidra til videreutvikling av læreplanarbeidet. Fagansvarlige fra Udir presenterer læreplanarbeidet i sine respektive råd. Dere vil også på et senere tidspunkt få tilsendt utkast til læreplanene.

For utdanningsprogram bygg- og anleggsteknikk innebærer det følgende læreplaner:

- Betongfaget
- Maler- og overflateknikkfaget
- Renholdsoperatørfaget
- Rørleggerfaget
- Snekkerfaget med fordypning:
 - o Innredning
 - o Dør og vindu
 - o Trapp

Spørsmål til rådene:

1. Kommuniserer modulnavnene godt nok innholdet i modulen, og sammenhengen i læreplanen?
2. Hvilke kriterier skal ligge til grunn for å synliggjøre en anbefalt rekkefølge på modulene dersom det åpnes for dette?
3. Har dere noen forslag til aktuelle høringsspørsmål?

[Vedlagt saksgrunnlaget](#) i sin helhet, og mer om modulstrukturert opplæring på Udir.no kan du lese [her](#).

Kompetansemål fra læreplanene på vg1, vg2 og fellesfagene

- Hvilke kriterier skal ligge til grunn for å inkludere kompetansemål fra fellesfag og programfag på vg1 og vg2 i de modulstrukturerte læreplanene?

Særlig om snekkerfaget

- Kriterier som skal ligge til grunn ved modulisering av en læreplan med fordypningsområder. Læreplangruppen har utarbeidet et forslag til modulisert læreplan som er i konflikt med prinsippene for læreplaner med fordypningsområder (se vedlagte læreplan).

Vi ber om **tilbakemelding før 20. juni**. Svar sendes til Sana Ali: sana.ali@udir.no

Unni Teien presenterte saken.

Fra diskusjon i rådet:

- Det ble stilt spørsmål til hvordan ordningen vil fungere i en normal hverdag? Udirs svar er at det skal gjøres på samme måte som for ordinære lærlinger, men at læreplanene er systematisert på en annen måte.
- Voksne har realkompetansevurdering i bunn, og skal gjennomføre opplæring i de modulene de mangler, før de kan avlegge fagprøven. Det vil si at de i utgangspunktet ikke har teoretisk kunnskap innenfor bygg- og anleggsfagene.
- Rekkefølge på modulene og om HMS bør komme som første modul i opplæringen?
 - o For flere fag er det ønske om at HMS tas som første modul eller parallelt med første modul; bl.a. renholdsoperatørfaget (for mange er det første jobb i Norge), og maler- og overflateteknikkfaget.
 - o Det er viktig at lærlingene får opplæring i HMS når de starter opplæringen, men det bør ikke være et krav at hele HMS-modulen må komme først. Det bør ikke lages for stramme rammer for modulopplæringen.

- HMS er viktig for bygg- og anleggsfagene med tanke på mange arbeidsulykker/dødsfall i bygg- og anleggsbransjen.
 - Når det gjelder rekkefølge på modulene og Betongfaget, er inntrykket at det forslag til læreplan i dette faget har en god inndeling.
- Kompetansemål som ikke innebærer ferdigheter, er utfordrende da det forutsetter faglig kunnskap. Det bør tas inn i læreplanen, ellers kan det glippe. Spørsmålet er hva som skal til for å fylle kompetansemålene – dette er voksne som ikke går på ordinær skole/opplæring.
 - Hvordan få til rigget skole og arbeidsliv? I forsøket (Nordland) ble dette løst ved at teori gjennomføres i skole (fylkeskommunen) eks. førstehjelp og tegnekurs i rørleggerfaget. Man må passe på at elementer tas inn fra læreplanene på vg1 og vg2, og som ikke er tatt med kompetansemålene på vg3.
 - Forslag til læreplan i snekkerfaget har ikke fulgt prinsippene for utarbeidelse av læreplaner med fordypningsområder.
 - Innspill om at man ikke opplever at det er en utfordring at fellesfagene er trukket ned i modulene.
 - Det ble stilt spørsmål om overskriftene kan fjernes, og om det vil kunne løse utfordringen?

Vedtak:

Arbeidsutvalget utformer svar på vegne av rådet ut fra diskusjonene i møtet.

Rådsleder oppfordret medlemmene i faglig råd å gi innspill på høringen til utkast til læreplaner for modulstrukturert opplæring i september.

27/2023

Vg3 Fundamenteringsfaget – Anbefaling om oppretting av faget – Oppdrag fra Udir

Udir ber om faglig råds vurdering og anbefaling om det foreslåtte vg3 tilbudet bør opprettes med bakgrunn i følgende:

Udir mottok forslag fra Norsk Arbeidsmannsforbund og Maskinentreprenørenes Forbund 11.2.2022 om å etablere vg3 Fundamenteringsfaget. Lærefaget er foreslått plassert til utdanningsprogrammet bygg- og anleggsteknikk, og er tiltenkt å følge hovedmodellen med to års opplæring i skole og to år i bedrift.

Forslag til opplæringsmodell er illustrert under:

Vg1	Vg2	Vg3/Opplæring i bedrift	Fører til
Bygg- og anleggsteknikk	Anleggsteknikk	Fundamenteringsfaget	Fagbrev, fundamenteringsarbeider

Utfordringsbilde

Befolkningsvekst, endret bosettingsmønster og høyere krav til infrastruktur har medført økende utbyggingstakt i bygg- og anleggssektoren. Dette har medført et økt behov for faglært arbeidskraft og rekruttering til disse bransjene. Fundamentering er en kritisk del av et hvert utbyggingsprosjekt og samtidig med høyere utbyggingstakt er behovet for å kunne utføre og dokumentere arbeidet i henhold til faglige kvalitetskrav skjerpet. Likeledes har ulykker forårsaket av svikt i grunnforhold også bidratt til en økt bevissthet rundt behovet for fagkunnskap i alle ledd i forbindelse med grunnarbeider.

Behandling i faglig råd

Saken ble behandlet på møte 15.3.22 i faglig råd for bygg- og anleggsteknikk der forslagstiller la frem forslaget. Rådet var i utgangspunktet positive til forslaget, men ønsket å avvente tilleggsdokumentasjon etter diskusjon mellom rådet, UDIR og forslagsstiller. Rådet ba forslagstiller tydeliggjøre hvordan innholdet i fundamenteringsfaget skilte seg fra anleggsmaskinførerfaget og en vurdering av om faget kunne inngå som et fordypningsområde i beslektede anleggsteknikkfag.

Videre ba de forslagstiller skissere en informasjons- og implementeringsstrategi. Tilleggsdokumentasjon ble mottatt 8.4.2022.

Tilleggsinformasjon

Forslagstiller har vurdert kompetansemål som ligger i læreplanen for vg3 anleggsmaskinførerfaget opp mot kompetansekravene i fundamenteringsarbeid, og konkluderte med at likheten mellom de to fagene ligger i helse, miljø og sikkerhet og bærekraft. Det er imidlertid så store forskjeller mellom utførelse av fagene at det vil være utfordrende å finne felles kompetansemål i et vg3 med fordypningsområder. I vg3 anleggsmaskinførerfaget er bruk av masseforflytningsmaskiner som er underlagt sertifisert opplæring den største delen av faget. I et eventuelt vg3 fundamenteringsfag bruker yrkesutøverne store spesialmaskiner spesiallagd for peling og spunting og har ikke behov for sertifisert opplæring i bruk av masseforflytningsmaskiner.

Forslagstiller skriver videre at bransjen vil samarbeide med bransjetilknyttede opplæringskontor som vil sørge for at faget blir kjent og iverksatt på lik linje med øvrige anleggsgfag slik det nå blir gjort med anleggsrørleggerfaget, brønn- og borefaget og veidrift- og veivedlikeholds-faget.

Tilslutning fra Kunnskapsdepartementet

30.06.2022 ga Kunnskapsdepartementet sin tilslutning til at Utdanningsdirektoratet kan sende forslag om å opprette vg3 fundamenteringsfaget, med yrkesbetegnelsen fundamenteringsarbeider på høring sammen med utkast til læreplan.

30.01.2023 ble forslaget om strukturendring sammen med utkast til læreplan for vg3 fundamenteringsfaget sendt på høring med frist 06.05.2023

Oppsummering av høringssvar

Utdanningsdirektoratet mottok 11 høringssvar der Forsvarsdepartementet, justis- og beredskapsdepartementet, Sametinget og OsloMet hadde ingen merknader. Entreprenørforeningen – bygg og Anlegg (EBA), Maskinentreprenørenes Forbund (MEF), Norges geotekniske institutt, Norsk geoteknisk forening, Fundamentering A/S og en privatperson var positive til opprettelsen av nytt vg3 tilbud i fundamenteringsfaget.

1. Norges geotekniske institutt (NGI) og Norsk geoteknisk forening (NGF) har følgende forslag og kommentarer:

Vi ber faglig råd vurdere uttalelsen.

«Læreplanen er tilpasset dagens behov i bransjen. Det er en rask utvikling mot digitalisering også innen boring, så fremtidens læreplan må også omfatte automatisk logging, digitale kart, BIM-modeller (tegningsfrie byggeplasser).»

2. NGI og NGF foreslår følgende endring i kjerneelementene:

Vi ber faglig råd ta stilling til følgende endringsforslag.

Læreplanutkast	Forslag til endring
----------------	---------------------

	<p>Helse-, miljø og sikkerhet Kjerneelementet helse, miljø og sikkerhet handler om å identifisere og forhindre situasjoner som utgjør en fare for liv og helse ved peling, boring og spunting. Kjerneelementet handler også om å risikovurdere arbeidsmetodene i samsvar med veiledninger og gjeldende regelverk og om å gjennomføre sikker jobb-analyser. Videre handler det om å bruke utstyr og maskiner i henhold til gjeldende regelverk og om å arbeide i samsvar med gjeldende systemer og tiltaksplaner for helse, miljø og sikkerhet. Kollegialt samarbeid om bærekraftige og miljøvennlige løsninger er også en del av kjerneelementet.</p>	<p>Helse-, miljø og sikkerhet Kjerneelementet helse, miljø og sikkerhet handler om å identifisere og forhindre situasjoner som utgjør en fare for liv og helse ved peling, boring og spunting. Kjerneelementet handler også om å risikovurdere arbeidsmetodene i samsvar med veiledninger og gjeldende regelverk, samt grunn- og naboforhold, og om å gjennomføre sikker jobb-analyser. Videre handler det om å bruke utstyr og maskiner i henhold til gjeldende regelverk og om å arbeide i samsvar med gjeldende systemer og tiltaksplaner for helse, miljø og sikkerhet. Kollegialt samarbeid om bærekraftige og miljøvennlige løsninger er også en del av kjerneelementet.</p>
	<p>Geoteknikk og grunnens beskaffenhet Kjerneelementet geoteknikk og grunnens beskaffenhet handler om å vurdere bærelag og plassbehov for maskiner og utstyr sett opp mot eksisterende infrastruktur. Videre handler det om å identifisere risiko for sensitiv kvikkleire og fare for grunnbrudd og forstyrrelser i grunnen gjennom vurdering av geotekniske rapporter og feltundersøkelser. Kjerneelementet handler også om å oppfylle krav til tilstandskontroll og om å sikre skader som har oppstått på nærliggende bygg og infrastruktur.</p>	<p>Geoteknikk og grunnens beskaffenhet Kjerneelementet geoteknikk og grunnens beskaffenhet handler om å vurdere bærelag og plassbehov for maskiner og utstyr sett opp mot eksisterende infrastruktur. Videre handler det om å identifisere risiko for sensitiv kvikkleire og fare for grunnbrudd og forstyrrelser i grunnen gjennom vurdering av geotekniske rapporter og feltundersøkelser. Kjerneelementet handler også om å være bevisst på tilstanden til naboområder og -bygg, og om å sikre at det unngås skader på nærliggende bygg og infrastruktur</p>
	<p>Dokumentasjon og kvalitetssikring Kjerneelementet dokumentasjon og kvalitetssikring handler om vedlikehold og daglig ettersyn av maskiner og utstyr. Kjerneelementet handler videre om å bruke tegninger, beskrivelser, måleutstyr og digitale verktøy i arbeidet og om å dokumentere eget og andres arbeid. I tillegg handler det om å oppfylle angitte toleransekrav i prosjekter. Samarbeid med kunder, andre yrkesgrupper og kolleger er også en del av kjerneelementet.</p>	<p>Dokumentasjon og kvalitetssikring Kjerneelementet dokumentasjon og kvalitetssikring handler om vedlikehold og daglig ettersyn av maskiner og utstyr. Kjerneelementet handler videre om å bruke tegninger, beskrivelser, måleutstyr og digitale verktøy i arbeidet og om å dokumentere eget utført arbeid i henhold til krav i regelverk og kontrakt. I tillegg handler det om å oppfylle angitte toleransekrav i prosjekter. Samarbeid med kunder, andre yrkesgrupper og kolleger er også en del av kjerneelementet.</p>
<p>3. EBA, NGI, NGF og fundamentering AS har følgende kommentarer til kompetansemålene (se nedenfor):</p>		

	<p>Vi ber faglig råd ta stilling til følgende endringsforslag:</p> <ol style="list-style-type: none"> sikre og sperre av bygge- og anleggsområdet, og drøfte ulike tiltak som sikrer risikoutsatte arbeidsforhold må inn som kompetansemål. Kompetansemålene må justeres slik at de også dekker spunt, rammede peler og grunnforsterkning (kalksementpeler), jetpeler kunnskaper rundt de ulike standarder, publikasjoner, prosess samt utarbeidelse av prosedyrer for utførelse burde være et kompetansemål. Injiserte peler, betongpeler, rammede stålrørspeler og spunt må inn i læreplanen. <p>Se oppdraget i sin helhet her og innspillene fra høringen her.</p> <p>Frist for tilbakemelding 20. juni - til Unni Teien unni.teien@udir.no</p> <p>Fra rådets diskusjon:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rådet opplever at forslagene i høringen om tillegg og/eller justering i utkast til læreplan for fundamenteringsfaget er gode. Det er dialog i MEF om innspillene som har kommet inn i høringen. <p>Vedtak: MEF sender sine vurderinger av innspillene til Unni Teie innen fristen.</p>
28/2023	<p>Modulstrukturert opplæring - Vurdering av enkeltmoduler – Oppdrag fra Udir</p> <p>Udir skal om en del av oppdraget <i>Modulstrukturering av opplæring for voksne</i> utvikle vurderings- og dokumentasjonsordninger for modulene. Alle moduler må være godkjent før den voksne kan meldes opp til fag- eller svenneprøven. Dette omtaler vi som vurdering av enkeltmoduler. Rådene mottar også et eget saksnotat (sak 29) om eventuell eksamen etter at alle modulene er godkjent. Alle voksne skal opp til den ordinære fag- eller svenneprøven. Saken er også sendt til SRY.</p> <p><u>Bakgrunn for saken</u></p> <p>Et modulstrukturert opplæringsløp består av flere moduler fram mot den yrkeskompetansen som den voksne er tatt inn på. Modulene skal legge til rette for et fleksibelt opplæringsløp som tar hensyn til den voksnes medbrakte kompetanse og livssituasjon.</p> <p>Et modulstrukturert opplæringsløp fram mot fagbrev består av flere moduler. Modulene omfatter hele læreplanen på vg3 for den yrkeskompetansen den voksne er tatt inn på. Det vil si tekstene om faget og samtlige kompetansemål. I tillegg er det tatt inn kompetansemål fra lavere nivå som er relevant for yrkeskompetansen eller som er nødvendig for å tilegne seg yrkeskompetansen. Dette kan være kompetansemål fra vg1 og vg2 fra både fellesfag og yrkesfaglige programfag. Alle opplæringsløpene består også av flere kompetansemål norsk og samfunnskunnskap som utgjør "modul 1", og er felles for alle yrkeskompetansene.</p> <p><u>Rammer for opplæringsløpet</u></p> <p>Modulstrukturert opplæring utgjør et opplæringsløp fram mot yrkeskompetanse. Den voksne har rett på inntak på en av tre sluttkompetanser og fylkeskommunen har ansvar for å formidle den voksne til læreplass. Det vil fortsatt være slik at lærebedriftene står fritt til å ta inn de lærlingene de selv ønsker. Dersom fylkeskommunen ikke får formidlet den voksne til læreplass, plikter fylkeskommunen å gi alternativ opplæring, tilsvarende som i dag.</p> <p>Dersom den voksne inngår en lærekontrakt med en bedrift reguleres dette av bestemmelsene om lærlingeordningen, som i dag, og den voksne har status som lærling. Lærebedriften og fylkeskommunen inngår en avtale om fordeling av ansvaret for opplæringen, jf. § 6A-7. Dette er</p>

tilsvarende avtalen som inngås i for eksempel 0+4-ordningen. Det vil si at det kan avtales at fylkeskommunen har ansvaret for opplæringen av kompetansemål fra fellesfag på vg1 og vg2, og i noen tilfeller også kompetansemål fra programfag på vg1 og vg2. Alle modulene må være gjennomført før deltakeren kan gå opp til en eventuell eksamen og før de kan gå opp til fag-/svenneprøve.

Vurdering av modulene

Vi har utredet to alternativer for hvordan enkeltmodulene kan vurderes. Begge har fordeler og ulemper og vi ønsker nå å få innspill fra SRY om konsekvenser av de to alternativene før vi går videre med å skrive ut utkast til forskrift og oversendelse til KD. Vurderingsuttrykket blir «godkjent/ikke godkjent» for begge alternativene.

Alternativ 1 Enkeltmoduler vurderes med en sluttvurderingsordning

Dersom modulene skal vurderes med en sluttvurderingsordning mener vi at det er behov for en ny sluttvurderingsordning som er bedre tilpasset modulstrukturert opplæring, bedrifter og den voksne, enn det for eksempel standpunktvurdering er. I denne teksten kaller vi denne for «modulvurdering».

En sluttvurdering skal gi informasjon om kompetansen til den voksne ved avslutningen av opplæringen. Avslutningen av opplæringen er når den voksne har vist tilstrekkelig kompetanse i enkeltmodulen. Siden opplæringstiden ikke er fastsatt åpner dette for at det kan foregå en løpende vurdering av deltakerens kompetanse og at karakteren settes når deltakeren har oppnådd en tilfredsstillende kompetanse i modulen.

En sluttvurdering vil gi tydelige signaler om at en modul er gjennomført og godkjent/bestått. Dette kan gi en trygghet for lærebedrifter, den voksne og andre som er interessert i dokumentasjon av den voksnes kompetanse om at modulen faktisk er avsluttet.

Siden modulvurdering er en sluttvurdering betyr dette at lærebedriften har ansvaret for å fastsette en karakter (godkjent/ikke godkjent) ved avslutningen av opplæringen av hver enkeltmodul. Siden en sluttvurdering er et enkeltvedtak som kan påklages, foreslår vi at faglig leder¹ har det overordnede ansvaret for sluttvurderingen av en enkeltmodul. Rollen som faglig leder og instruktør kan ofte være samme person. I de tilfellene det er ulike personer, anbefaler vi at faglig leder gjør vurderingen i samråd med involverte instruktør(er) og eventuelt andre som har vært involvert i opplæringen av den voksne i enkeltmodulen.

Videre, siden modulvurdering er en sluttvurdering, har den voksne klagerett. I tråd med ordningen for standpunktvurdering, anbefaler vi deltakeren kun kan klage på at gjeldende regler for sluttvurdering av modulene ikke er fulgt, det vil si kun formelle krav. Dette vil innebære at den voksne ikke kan klage på den faglige vurderingen som er gjort. Ved en klagesak vil faglig leder ha ansvaret for å blant annet å redegjøre for hvordan vurderingen har foregått og eventuell oppfølging av saken opp mot klageinstans. Tatt i betraktning den fleksibiliteten som ligger til grunn for modulstrukturert opplæring, og basert på erfaring fra standpunktvurdering, er det rimelig å anta at volumet av klagesaker vil være av et svært lavt omfang.

Siden modulvurdering er en sluttvurdering vil karakterene påføres vitnemålet, sammen med karakteren fra en eventuell eksamen og karakteren fra fag-/svenneprøven. Det er fylkeskommunen som har ansvaret for å utstede kompetansebevis og vitnemål.

Alternativ 2 Enkeltmoduler vurderes med en underveisvurderingsordning

Dette alternativet bygger på gjeldende føringer for underveisvurdering, som også gjelder for lærebedrifter. Halvårsvurderingen er en del av underveisvurderingen og er et formalisert stoppunkt i opplæringen som skal gi informasjon om oppnådd kompetanse så langt og gi veiledning om hvordan de kan øke kompetansen i enkeltmodulen. Dersom modulene skal

vurderes med en undervisvurderingsordning, mener vi at halvårsvurdering kan være et alternativ. Deltakerens rett til halvårsvurdering vil være lik som i dag, men det vil i tillegg måtte gis en halvårsvurdering ved avslutningen av opplæringen av en modul. Det vil imidlertid være nytt at halvårsvurderingen skal være med karakter. Etter gjeldende regler har instruktøren ansvaret for å gjennomføre halvårsvurderingen. Det vil imidlertid være nytt for lærebedriften at halvårsvurderingen innebærer en godkjenning av modul som kan påføres kompetansebevis. Vi anbefaler derfor at faglig leder har ansvar for halvårsvurderingen ved avslutningen av den enkelte modulen. Rollen som faglig leder og instruktør kan være samme person i lærebedriften. I de tilfellene dette er ulike personer, anbefaler vi at faglig leder gjør denne halvårsvurderingen i samråd med involverte instruktør(er) og eventuelt andre som har vært involvert i opplæringen av den voksne i enkeltmodulen.

Siden opplæringstiden ikke er fastsatt åpner dette for at det kan foregå en løpende vurdering av deltakerens kompetanse og at karakteren settes når deltakeren har oppnådd en tilfredsstillende kompetanse i enkeltmodulen. Dette er likt som for modulvurdering beskrevet over og er et poeng som bygger på erfaringer fra forsøket. Siden halvårsvurdering er en undervisvurdering gir dette tydelige signaler om at en enkeltmodul er gjennomført, men at sluttkompetansen først blir vurdert samlet ved fag-/svenneprøven og ved en eventuell eksamen/prøve i forkant. Det vil også gi signaler om at deltakerens kompetanse fortsatt kan utvikle seg i løpet av opplæringstiden, men at deltakeren er klar for å gå videre til neste modul/del av opplæringen.

Siden halvårsvurdering er en undervisvurdering er den ikke et enkeltvedtak, og er derfor ikke omfattet av klagerett. Halvårsvurderinger kan påføres kompetansebevis som dokumentasjon underveis i opplæringen, men halvårsvurderingene kan ikke påføres et vitnemål. Fylkeskommunen har ansvar for å utstede kompetansebevis.

Oppsummering

Vi har utredet ulike alternativer for hvordan modulene i modulstrukturert opplæring bør reguleres. Vi vil sende både sluttvurdering og undervisvurdering på høring som to alternativer for å få innspill fra høringsinstansene. Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) behandlet spørsmålet i sitt møte 23. mai. Vi ønsker også å få innspill fra de faglige rådene om mulige konsekvenser av de to foreslåtte ordningene allerede nå, slik at de to ordningene kan være så opplyst som mulig i høringen.

Spørsmål til faglige rådene:

Alternativ 1 Sluttvurdering:

- Hvilke fordeler og ulemper ser dere forbundet med å bruke sluttvurdering for å vurdere enkeltmoduler?

Alternativ 2 Undervisvurdering:

- Hvilke fordeler og ulemper ser dere forbundet med å bruke undervisvurdering for å vurdere enkeltmoduler?

[Vedlagt saksgrunnlaget i sin helhet.](#)

Vi ber om tilbakemelding **innen 20. juni**. Svar sendes til Ole Christian Norum ocn@udir.no og Eirik Bertelsen eib@udir.no

Ole Christian Norum (Udir) presenterte saken.

Fra rådets diskusjon:

Alternativ 1 - Sluttvurdering

- Lærlingene får vist hva de kan akkurat den dagen, noe som kan være et sjansespill

- Sikre at lærlingene har kunnskapsnivået i faget, i motsetning til ferdighetsmålene som de ofte har på plass
- Krav til kunnskap vil øke, og spørsmålet er om lærlingene har høyt nok kunnskapsnivå i forhold til kvalifikasjonsammeverket. Det er viktig å verifisere hva kandidatene kan, og hva de har jobbet med. Hvis man kun skal ha eksamen som for praksiskandidater, må eksamen verifisere at man innehar nødvendig kunnskap
- Ønske om at Udir ser på hvordan eksamen gjennomføres, at den ikke må være skriftlig, men heller vurdere hva som er hensiktsmessig for den enkelte (eks. for dyslektikere).
- Bør være vurdering av hver modul slik at opplæringen dokumenteres før man avlegger fagbrev, i tillegg til eksamensordning.
- Eksamen kan bidra til å sikre at lærlingen gjennomfører hele utdanningen, noe som hindrer at bedriftene underveis sier at de ikke har behov for kandidatene lenger.
- Lærlingene får vist hva de har av kompetanse, i forsøket kunne kandidatene velge blant 5 oppgaver. Det vil si at det ikke er en «fremmed» eksamen, og de måtte forberede seg til alle.
- I enkelte fag (renholdsoperatør) kan eksamen være demotiverende fordi det for mange er en så stor utfordring.

Alternativ 2 - Underveisvurdering

- Vurdering på slutten av hver modul
- Løpende vurdering av modulene bidrar til at lærlingen utvikler seg helt frem til fag-/svenneprøven
- Må være underveisvurdering som vil kunne bidra til at lærlingene kan anvende kunnskap og ferdigheter og bruke kunnskap i nye og ukjente situasjoner. Positivt at vurderingen kommer frem på kompetansebeviset.
- Faglig leder og/eller instruktør tettest på lærlingen, viktig at det er den som vurderer og at det gjøres underveis og på slutten av hver modul.
- Så lenge det er avsluttende eksamen så trenger man ikke sluttvurdering - kan bruke underveisvurderingen
- Deltakerne har ikke klagerettigheter på underveisvurderingen, men kan allikevel klage på hele opplæringen hvis de ikke har fått det de var lovet.
- I Underveisvurderingen vil det være dialog om begrunnelsen hvis en kandidat ikke får godkjent, og hva det spesielt må jobbes videre med. Kandidatene må få opplæring til de er ferdige. Kandidatene vil få hyppige tilbakemeldinger, og dette er det gode erfaringer med fra lærlingeordningen, og det bidrar til at de oppnår fagbrev med samme kvalitet som andre ordninger.
- Bedriftene er positive, men noen bedrifter melder om at det kan bli utfordrende om det bli mye byråkrati og skjemaer som krav til dokumentasjon.
- Rådets oppfatning er at enkeltmoduler vurderes med en underveisvurderingsordning.

Vedtak:

Arbeidsutvalget formulerer svar ut fra diskusjonen i rådet.

29/2023	<p>Modulstrukturert opplæring - Eksamensordning – Oppdrag fra Udir</p> <p>I LK20 er informasjon om sluttvurdering fastsatt i læreplanene. Ut over dette er informasjon om vurderings- og dokumentasjonsordninger fastsatt i forskrift til opplæringsloven. Vurderingsordninger for hver enkelt modul sendes på høring med forskrift til opplæringsloven høsten 2023. En eventuell eksamensordning for de modulstrukturerte lærefagene sendes på høring sammen med læreplanene fra 1. september til 24. november 2023. Alle deltakere i modulstrukturert opplæring skal opp til ordinær fag- eller svenneprøve. Kontaktpersoner fra faglige råd i arbeidet med modulstrukturert opplæring fikk muligheten til å gi råd på saken 04.04.23. Saken inneholdt de samme spørsmålene som kommer med dette saksgrunnlaget. Saken var også et tema på webinar om modulstrukturert opplæring med representanter fra faglige råd og SRY den 18.04.23 og på seminar med representanter fra faglige råd 11.05.23.</p> <p><u>Forslag om skriftlig eksamen</u></p> <p>Arbeidet er fortsatt i prosess. Udir ønsker å undersøke om alle deltakere i modulstrukturert opplæring bør gjennomføre en skriftlig eksamen som utformes med grunnlag i vg3-læreplanen i lærefaget – den samme eksamenen som praksiskandidater gjennomfører. Eksamen blir utarbeidet sentralt og sensureres lokalt.</p> <p>En sentralt gitt eksamen er et hensiktsmessig virkemiddel for å sikre at deltakeren har nødvendig kompetanse til å bestå fagprøven. Etter rådsmøtene i februar fikk vi konkrete tilbakemeldinger om at en skriftlig eksamen tilsvarende praksiskandidateksamen er ønskelig. Råd på spørsmålene under vil gi oss ytterligere kunnskapsgrunnlag som vi tar med oss i det videre arbeidet.</p> <p>Spørsmål til faglig råd:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hvilke fordeler ser dere med å innføre eksamensordning i modulstrukturert opplæring? 2. Hvilke ulemper ser dere med å innføre eksamensordning i modulstrukturert opplæring? <p>Vi ber om tilbakemelding innen 20. juni. Svar sendes Erlend Granerud Erlend.Soberg.Granrud@udir.no og Eirik Bertelsen eib@udir.no</p> <p>Erlend Granerud (Udir) presenterte saken.</p> <p>Fra rådets diskusjon:</p> <p><u>Fordeler ved eksamen før fag-/svenneprøven:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lærlingene vil få en ekstra vurdering før fag-/svenneprøven, og de vil få dokumentasjon på at de har nødvendig kompetanse - Eksamen vil kunne ivareta at lærlingene lettere vil kunne se sammenhengen i det de har lært - At det er samme eksamen som praksiskandidatene er viktig for å ivareta kvaliteten, slik at det kvaliteten på fag-/svennebrev opprettholdes. - Modulstrukturert opplæring er en opplæringsordning og det bør være samme eksamensordning for de øvrige «ordningene» for fag-/svennebrev, for å opprettholde kvaliteten - FRBA har god erfaring fra forsøket med en pool av oppgaver som kandidatene forbereder seg på, og som innebar at de forberedte seg til alle oppgavene og at de fikk en av dem på fag-/svenneprøven. - FRBA ønsker at det skal være en avsluttende eksamen som for praksiskandidatene og at dette er en forutsetning slik at kvaliteten ivaretas og at hele faget beherskes og at det ikke ender med et B-fagbrev. <p><u>Ulemper:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ikke tiltro til at det stemmer at lærlingene har fått den opplæringen de skal ha, det vil si at lærebedriften har gitt tilstrekkelig opplæring
---------	--

	<p>Vedtak: <i>Arbeidsutvalget formulerer svar ut fra diskusjonen i rådet.</i></p>
30/2023	<p>Modulstrukturert opplæring – Innspill til kriterier for valg av ytterligere lærefag som kan modulstruktureres – Oppdrag fra Udir</p> <p>I forbindelse med oppdragsbrev fra KD utformer Udir modulstrukturerte læreplaner for 13 lærefag i videregående opplæring for voksne. Dette er de samme 13 lærefagene som er med i modulforsøket i fag- og yrkesopplæringen (MFY). De nye læreplanene skal tre i kraft august 2024. I oppdragets trinn 2 er vi også bedt om å vurdere og anbefale ytterligere lærefag som kan inngå i modulstrukturert opplæring på et senere tidspunkt. På samme måte som i de 13 lærefagene som modulstruktureres nå, forutsettes det at eksisterende læreplaner moduleres og at eksisterende fag- og svenneprøver utgjør sluttvurderingen.</p> <p>Det gjøres nå et forarbeid hvor vi utarbeider noen kriterier som skal ligge til grunn for valg av ytterligere lærefag som egner seg for et modulstrukturert løp. Vi ønsker innspill fra de faglige rådene til hva dere anser som hensiktsmessige kriterier for utvelgelse av lærefag.</p> <p>Spørsmål til faglige råd</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilke kriterier bør ligge til grunn for valg av ytterligere lærefag som egner seg for et modulstrukturert løp? <p>Kriteriene kan dreie seg om fagets størrelse, andel voksne som tar faget, fagets ordinære opplæringsmodell eller annet. Vi ønsker en åpen drøfting av hva rådene anser som hensiktsmessige kriterier.</p> <p>Vi ber om tilbakemelding innen 20. juni - innspillene sendes Victoria Katharina Solheimsnes Victoria.Katharina.Solheimsnes@udir.no</p> <p>Carine Gronholz (Udir) presenterte saken.</p> <p>Fra rådets diskusjon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Et sentralt kriterie er hva arbeidslivet har behov for av kompetanse – at det handler om dimensjonering. - Flere undersøkelser viser at det vil være behov for flere fagarbeidere i fremtiden, og de voksne vil være en ressurs for å dekke det fremtidige behovet. Bedriftene må «finne» folk der de er, uavhengig av fagets størrelse eller andel voksne som tar faget. <p>Vedtak: <i>Arbeidsutvalget formulerer svar ut fra diskusjonen i rådet.</i></p>
31/2023	<p>Status for læreplasser i nye lærefag for perioden 2010-2023 – Oppdrag fra Udir</p> <p>I tildelingsbrev til Udir for budsjettåret 2023, er Utdanningsdirektoratet bedt om å levere et analysenotat om gjennomgang av læreplasser i nye lærefag. Dette er femte året Udir foretar denne analysen. Det har i disse årene omfattet syv lærefag, opprettet og innført fra 1.1.2010-5.4.2022. Årets analyse bygger på de fire foregående analysene, i tillegg til at 18 nye lærefag er lagt til, og som har blitt opprettet i forbindelse med fagfornyelsen.</p> <p>Før vi sender notatet til KD ønsker vi imidlertid å orientere dere om at dette notatet blir oversendt, og gi dere mulighet til å legge inn informasjon dere har tilgjengelig om fagene. Vi ber dere derfor om å gjøre en vurdering av situasjonen i fagene som er tilknyttet deres utdanningsprogram.</p> <p>Nye lærefag innen bygg- og anleggsteknikk: (Se vedlagte analysenotat)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Byggdrifterfaget - Brønn- og borefaget

	<ul style="list-style-type: none"> - Anleggsrørleggerfaget - Veidrift- og vedlikeholdsfaget - Byggmontasjefaget <p><u>Spørsmål til faglig råd:</u> (Fint om dere opplyser kilder dere bruker for å besvare spørsmålene):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Har dere kommentarer til tekstene om deres fag? 2. Samsvarer forventet antall læreplasser med antall søkere og nye kontrakter i faget? 3. Kjenner dere til utviklingstrekk i bransjen som vil påvirke etterspørselen etter fagbrevet? <p>Frist for innspill og kommentarer 16. juni 2023 til Ingrid.ronning.strand@udir.no</p> <p>Her er analysenotatet som viser status i det enkelte fag, og her er oppdragsbrevet.</p> <p>Fra rådets diskusjon: En generell kommentar er at flere av fagene er så nye at det er for tidlig å si noe om hvordan utviklingen vil bli.</p> <p>Kort om fagene:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Byggdrifterfaget – et stort antall praksiskandidater som tar faget, noe som er en god start for faget og som vil kunne bidra til at det blir økning i antall lærlinger etter hvert. - Brønn- og borefaget – tallene viser en solid økning og faget er på vei opp - Anleggsrørleggerfaget – økning i søkertall og lærekontrakter, men for tidlig å si noe om utviklingen fremover - Veidrift- og vedlikeholdsfaget: antall lærekontrakter har økt fra 2021 til 2022 og det viser at faget har sin rett - Byggmontasjefaget; for tidlig å si noe om utviklingen <p>Vedtak: <i>Arbeidsutvalget formulerer svar ut fra diskusjonen i rådet.</i></p>
32/2023	<p>Rørleggerfaget – Tiltak for mer seriøsitet i byggebransjen - Orientering</p> <p>Det vises til ovennevnte sak som ble tatt opp under Eventuelt på rådsmøte 26.04.2023, med beslutning om at det orienteres nærmere om saken i dette rådsmøtet.</p> <p>Harald Braathen orienterte.</p> <p>Det er ingen krav i markedet med minst kompetanse, og det er lett å være useriøs. Samtidig blir de tekniske anleggene mer kompliserte. Konsekvensene blir svekket kvalitet med bl.a. vann på avveier og flere byggeskader. En løsning vil kunne være og lovregulerer eller forskriftsfeste minstekrav til fag-/svennebrev i rørlegging for å kunne opptre som rørlegger.</p> <p>Vedtak: <i>Rådet tok saken til orientering.</i></p>
33/2023	<p>Orienteringssaker</p> <p>1. Praktisk informasjon</p> <ul style="list-style-type: none"> - Møteplan våren 2023 <ul style="list-style-type: none"> o Mandag 5. juni kl. 1100-1500 - fysisk møte – Lakkegata 53 (Fellesforbundet) - SharePoint for FRBA - Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk – SharePoint - Hjemmeside for SRY og faglige råd - Her er lenke til siden. - Digital portal ved forslag til endringer i læreplaner og tilbudsstruktur.

	<ul style="list-style-type: none"> - Reiser og reiseregninger for rådsmedlemmer Her er informasjon om reiser og reiseregninger for faglige råd. <p>2. Faglige saker</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utviklingsredegørelsene – her er endelig oppdragsbrev, temaer med spørsmål ettersendes. Denne saken ble behandlet i rådsmøte 26.04.2023. - Fellesmøte mellom FR-AU og Udir – 24. mai 2023 Her er oppsummering, Fullføringsreformen og NOU 2022.17 og Presentasjon Modulstrukturert opplæring. <p>3. Statistikk for utdanningsprogrammet bygg- og anleggsteknikk Her finner dere statistikk for utdanningsprogrammet med utgangspunkt i Udirs statistikkbank.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utdanningsdirektoratets statistikkbank - Analysebrett for endringer i yrkesfagene (utdrag fra statistikkbanken; søkere, overganger, fag-/svennebrev og sysselsetting) - Analysebrett for videregående skole (resultater elevundersøkelsen, fravær, karakterer i utvalgte fag, skolebidrag (skolens evne til å heve elevene)) <p>Her er et utvalg av statistikk/lenker for å hente ut statistikk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - andel søkere som har fått lærekontrakt. Denne statistikken viser hvor stor andel av søkerne som fikk lærekontrakt og startet i lære. Vi publiserer tall over andel søkere som hadde startet i lære innen utgangen av august, oktober og desember. - antall nye og antall løpende lærekontrakter Her kan du søke antall nye lærekontrakter. - antall oppnådde fag- og svennebrev - tall for gjennomføring av læretiden - søkere til videregående opplæring per 1. mars hvert år. - Elevtall per 1. oktober hvert år, fordelt på trinn. - Konsekvenser av koronapandemien for lærlingene - Antall permiterte og oppsakte lærlinger - Utdanningsspeilet 2022 Udirs årlige oppsummering av statistikk og forskning om barnehage og grunnopplæring i Norge. Spesialtema; digitaliseringen av skolen og konsekvenser av koronaepidemien (Udir utarbeider ikke Utdanningsspeil for 2023). - Flere lærekontrakter enn før pandemien (udir.no) Analysenotat Tallet på søkere til lære plass i 2021 har økt med 1600 sammenlignet med 2020. - Fagval i videregående opplæring 2023-24 <p>Vedtak: <i>Rådet tok sakene til orientering.</i></p>
34/2023	Evt.